

POTENCIAL RAZLIČNIH ČISTILNIH MOKRIŠČ ZA ČIŠČENJE ODPADNIH IN IZCEDNIH VOD

Urša BRODNIK
Alenka MUBI ZALAZNIK
Miran RENČELJ

Problematika

Slovenija je vodnata država

(Vir: neurje.si, 2025)

Voda je prostorsko
neenakomerno razporejena

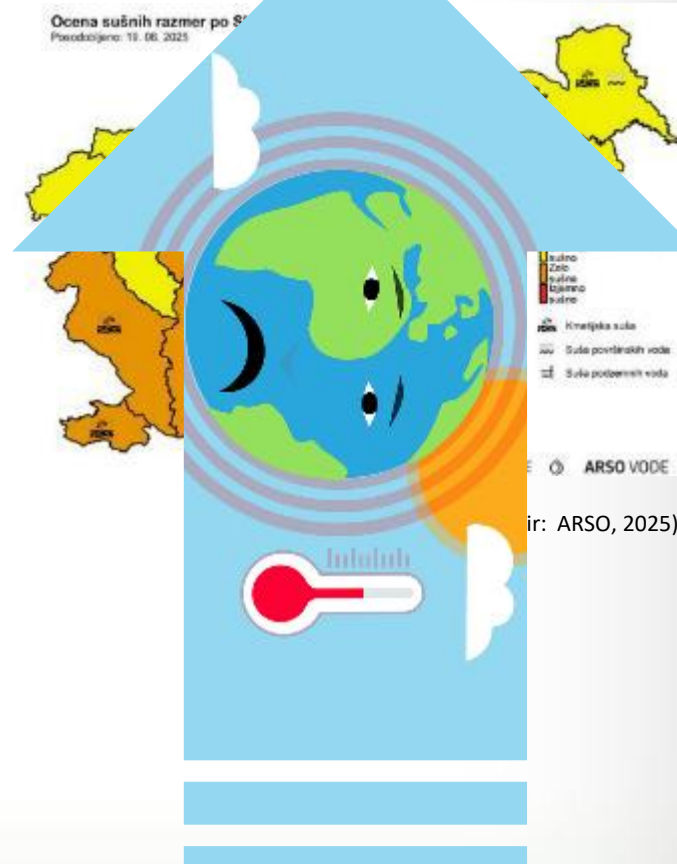
Voda je časovno
neenakomerno razporejena

Velik del vode hitro odteče

Vpliv onesnaženja

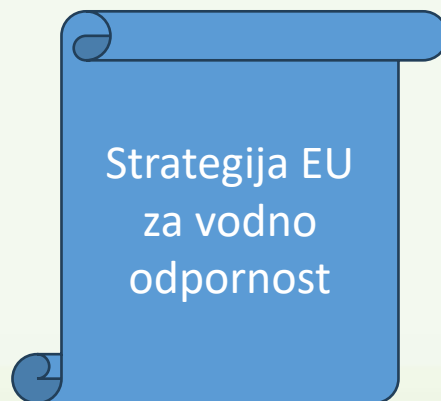
Pomen sonaravnih rešitev: na naravi temelječe rešitve ang. NBS – Nature-Based Solutions

Prilagajanje na podnebne spremembe:

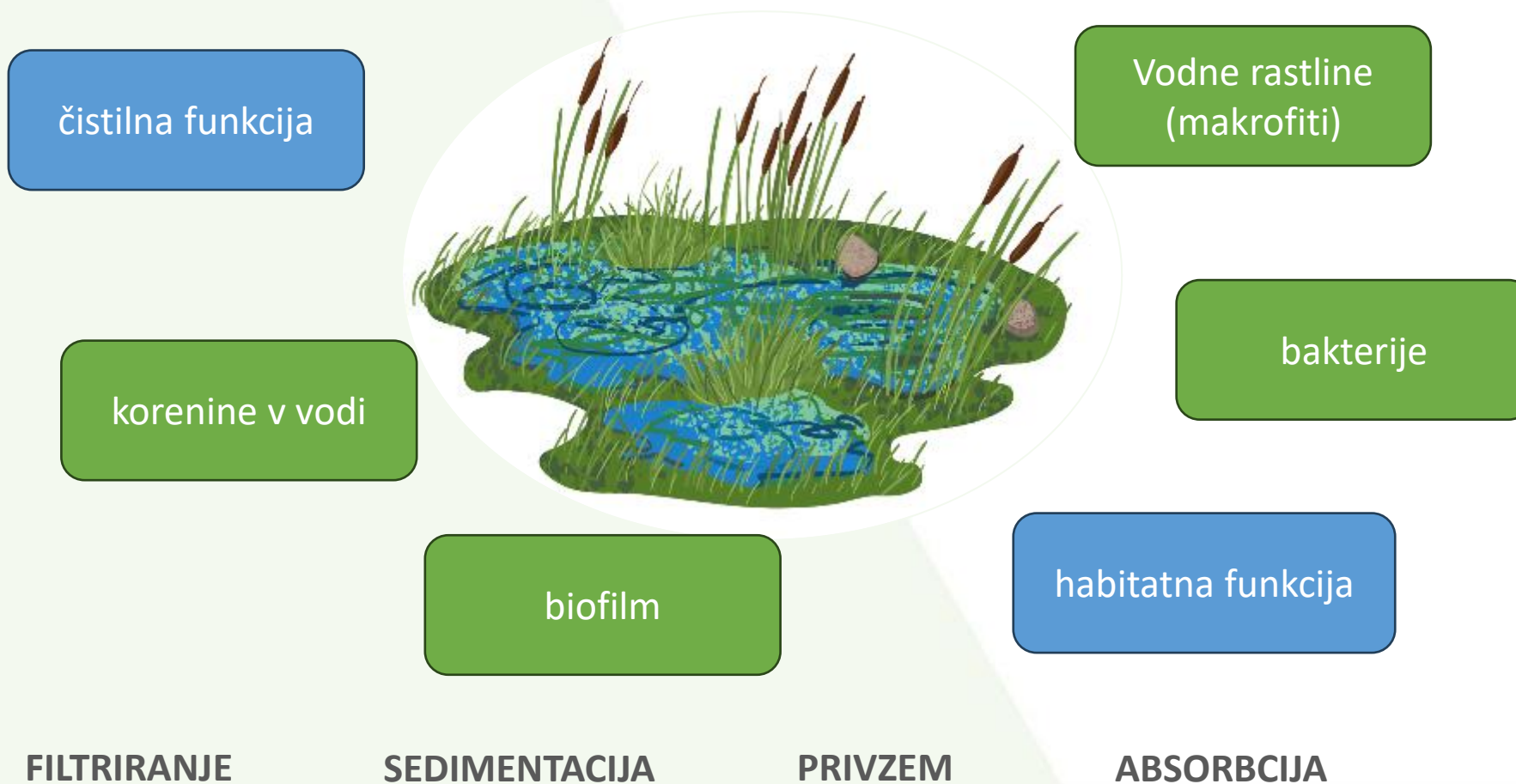
- hkratno zadrževanje vode, samočistilni procesi, biodiverziteta (!) + druge ES

Upoštevati pri vsakem posegu v prostor

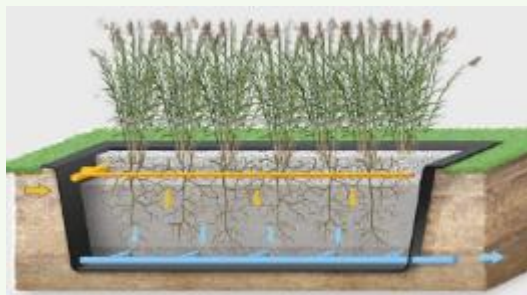
Preboj pri uporabi

Kaj so čistilna mokrišča (ČM)?

Tipi čistilnih mokrišč

Čistilna mokrišča

Po tipu pretoka
vode

Po načinu
vgradnje

Lagunska

Vertikalni tok

Horizontalni tok

Vgrajena čistilna
mokrišča

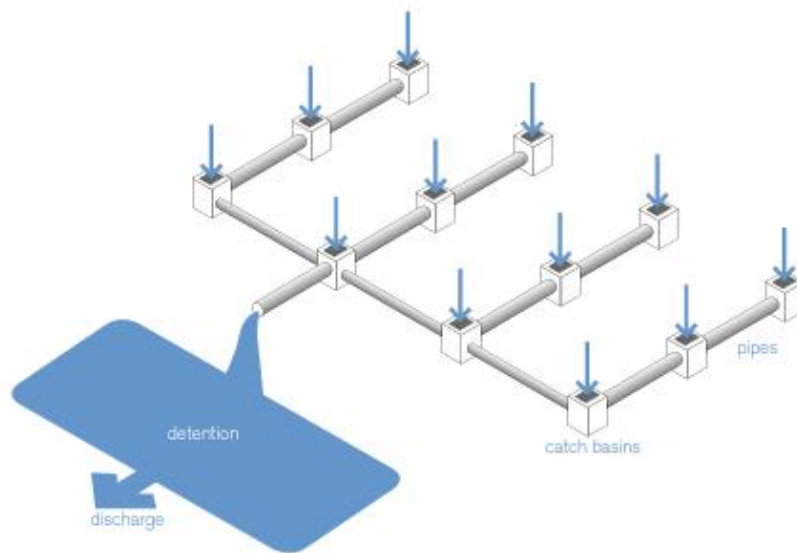
Plavajoča čistilna
mokrišča

Zelena vs. siva rešitev

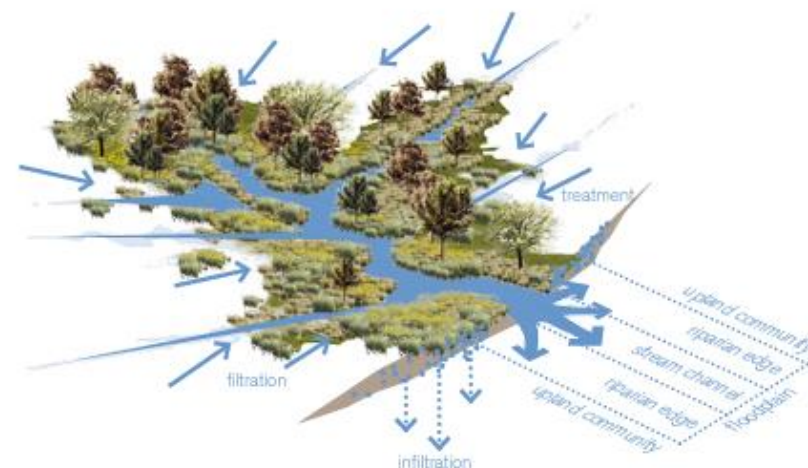
Lokalno reševanje
problema

hard engineering
...just transfers pollution
to another site

conventional management: "pipe-and-pond" infrastructure
drain, direct, dispatch

soft engineering
...metabolizes pollutants
on site — parks, not pipes!

low impact management: watershed approach
slow, spread, soak

Padavinski odtok v urbanih predelih

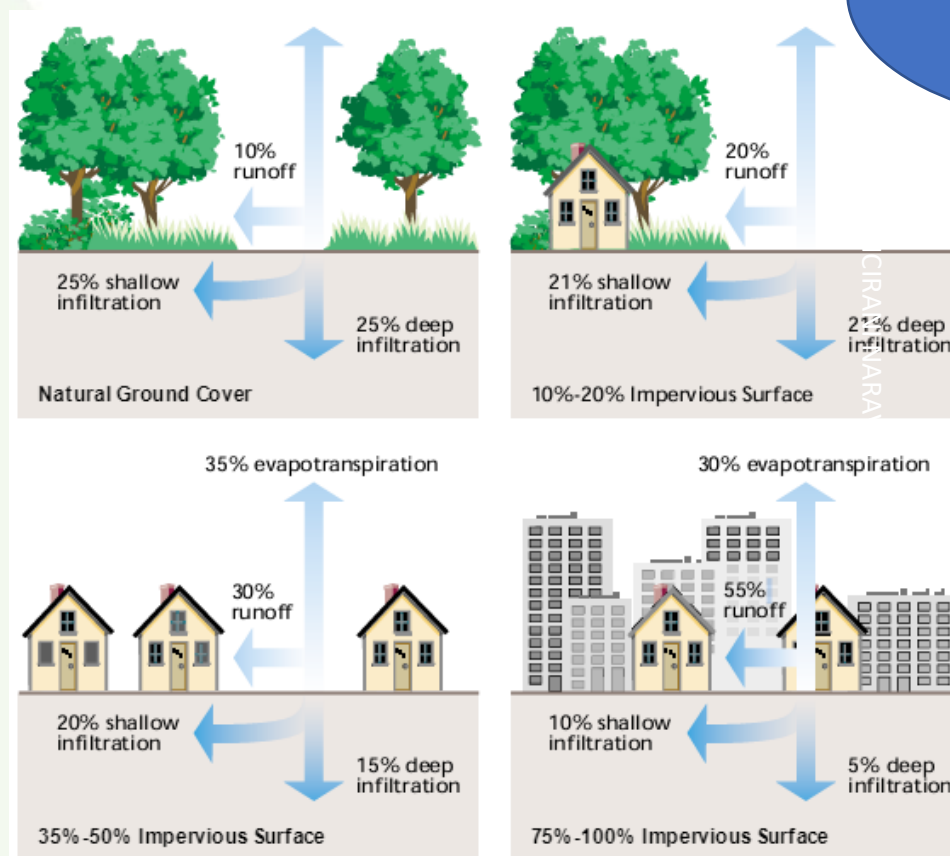
POVEČANJE DELEŽA
NEPROPUSTNIH POVRŠIN

OBREMENJEVANJE ČISTILNIH
NAPRAV IN OKOLJA
(KVANTITATIVNO IN
KVALITATIVNO)

PRENOVLJENA
UWWTD

Cilj: Zmanjšanje onesnaževanja zaradi odvajanja
urbanih padavinskih voda in prelivanja padavinskih
voda - „**storm water overflow**“

PODNEBNE
SPREMEMBE

(Vir: FISRWG, 1998)

Trajnostni sistem odvodnje (SUDs)

Zmanjšati odtok

Ponovno uporabiti padavinsko vodo

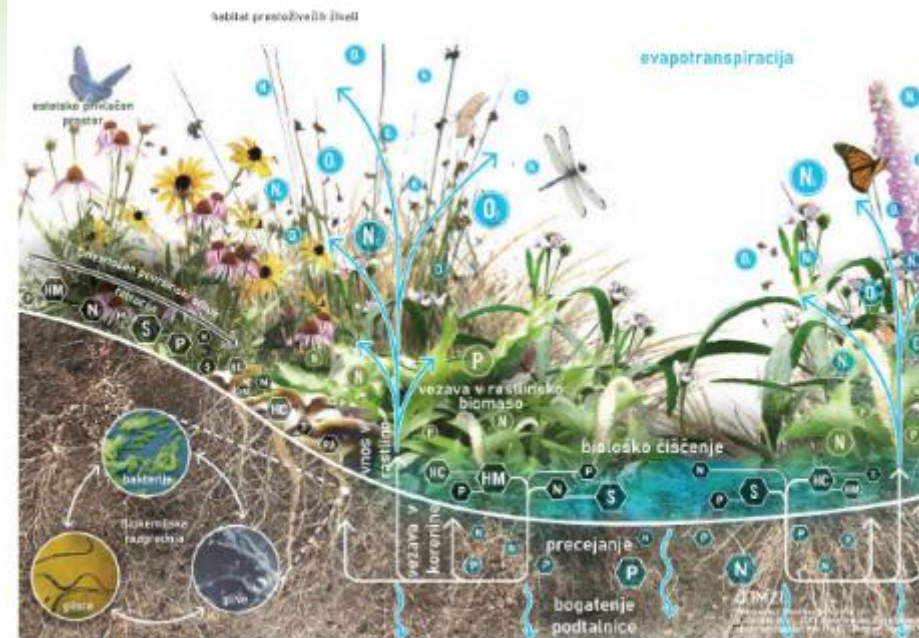
Infiltracija

Zadrževanje in upočasnitev odtoka

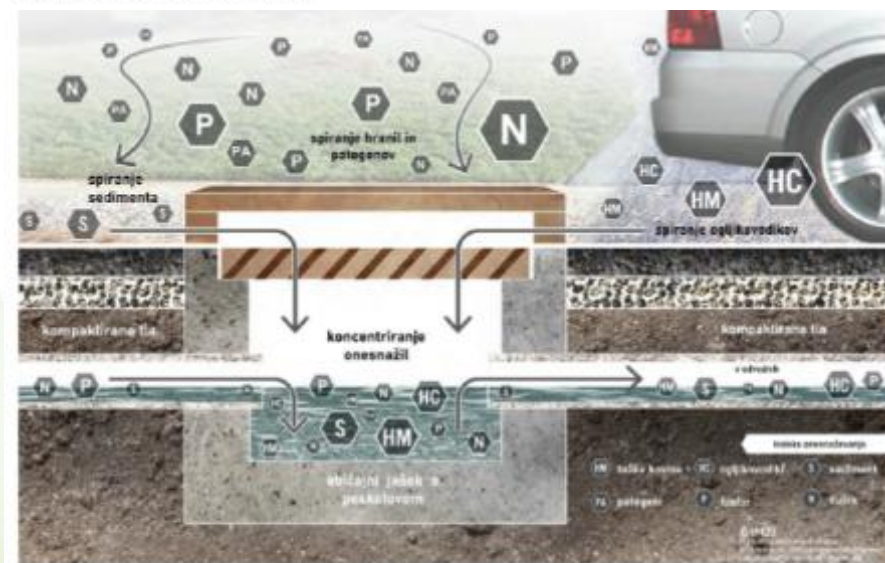
Odtok v odprt kanal

Odtok v kanalizacijsko cev

Najučinkovitejši ukrep upravljanja s padavinsko vodo je ohranjanje čim večjega števila čim bolj prepustnih površin!

MZI odstranjuje onesnažila.

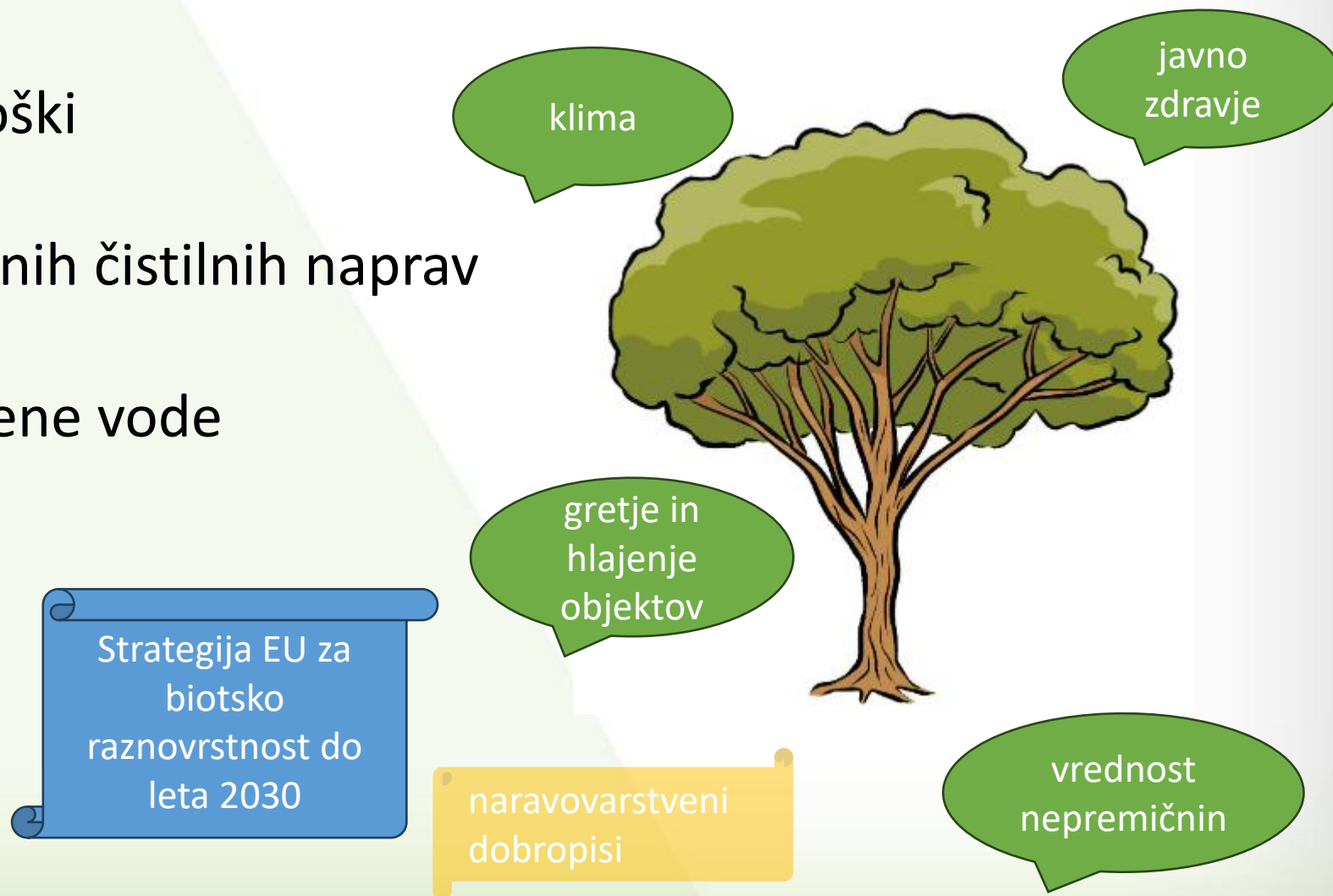
Površinski odtok spira onesnažila.

(Vir: FGG, 2024)

Prednosti lokalnega reševanja

- ✓ Manjši transportni stroški
- ✓ Razbremenitev centralnih čistilnih naprav
- ✓ Lokalna uporaba očiščene vode
- ✓ Manjši vpliv na okolje
- ✓ Prilagodljivost

UKREPI

→ TRAVNATI ODVODNI JARKI (SWALES)

→ SUHI IN MOKRI ZADRŽEVALNIKI

→ INFILTRACIJSKE KOTANJE

→ TRAVNATI FILTRI

→ ZASAJENI PEŠČENI FILTRI

→ DEŽEVNI VRTOVI

→ POROZNO TLAKOVANJE

→ ZELENi OTOKI MED CESTIŠČI

→ ZELENE STREHE IN STENE

→ VEGETACIJSKI PASOVI

retenzijska
funkcija

čistilna
funkcija

Več dimenzionalne zelene površine

Edegemsebeek,
Belgija

Wolvenberg park,
Nizozemska

Uptown Normal,
Illinois, ZDA

The Gorla
Maggiore, Italija

(Vir: Going green? Ex-post valuation of a multipurpose water infrastructure in Northern Italy)c

(Vir: Going green? Ex-post valuation of a multipurpose water infrastructure in Northern Italy)

LIFE GREEN
ADAPT

14. konferenca
komunalnega
gospodarstva

PRIMER IZ PROJEKTA LIFE GREEN ADAPT

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union under agreement No. LIFE20 CCA/ES/001795

Plavajoči otoki za čiščenje izcedne vode LIFE GREEN ADAPT

XILOGA
ODLAGALIŠČE
(Španija)

Pilotno območje

aimen
CENTRO TECNOLÓGICO

XILO (x)
galicia
PLANTA RECEPTORA
DE RESIDUOS
INDUSTRIALES INERTES
Y NO PELIGROSOS

globalfactor

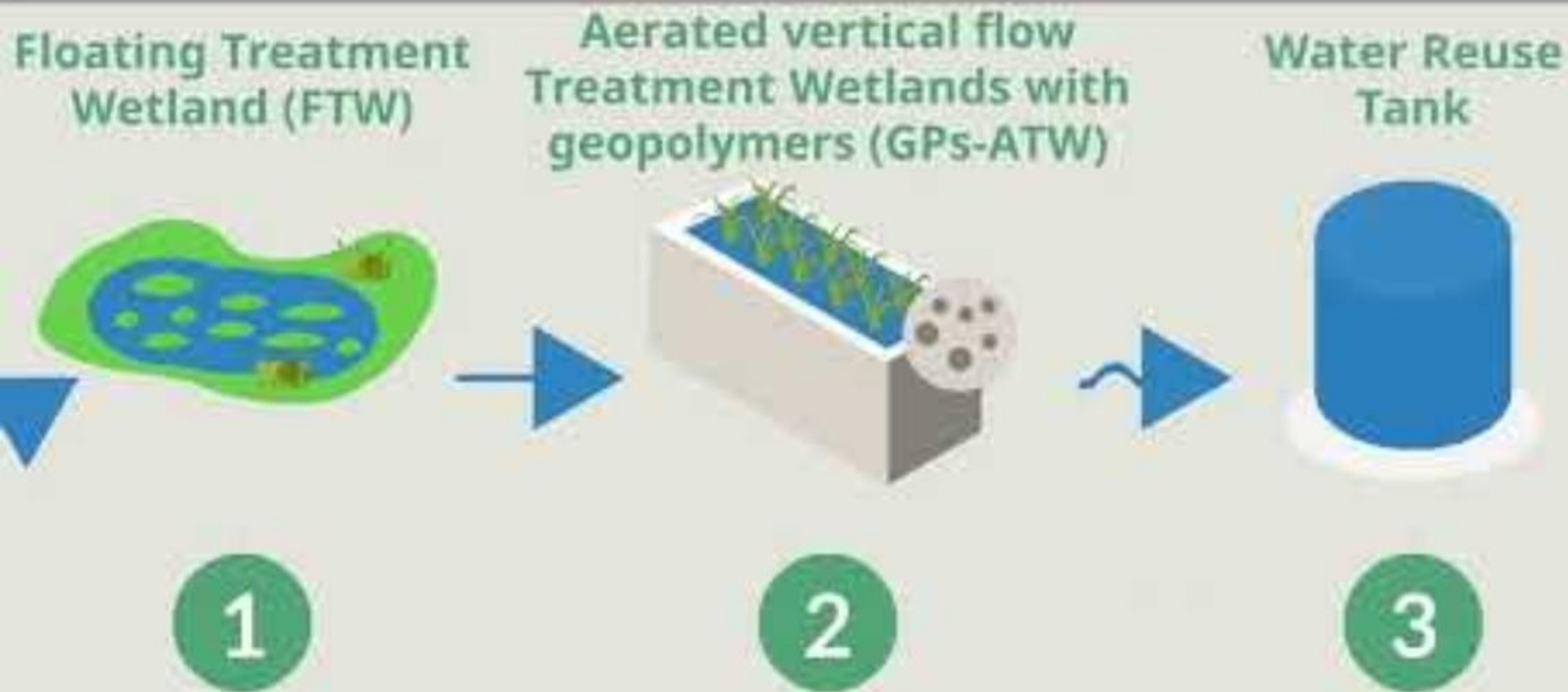
UPC UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH

AARHUS UNIVERSITET

isle

LIMNOS

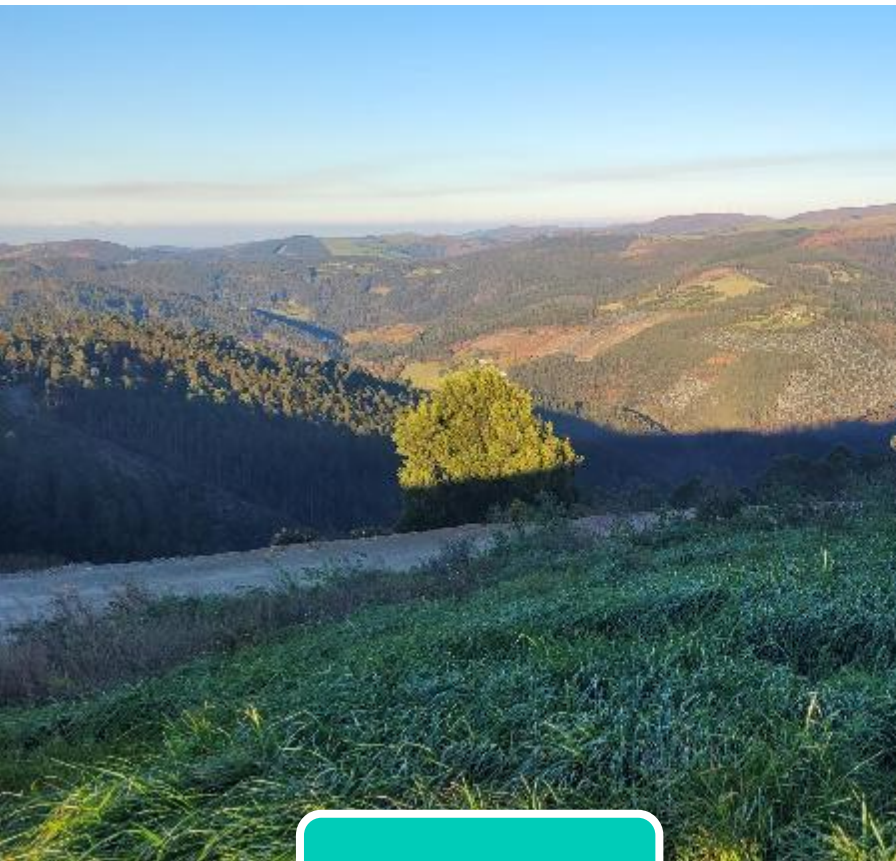

Treated water that has passed through these two types of

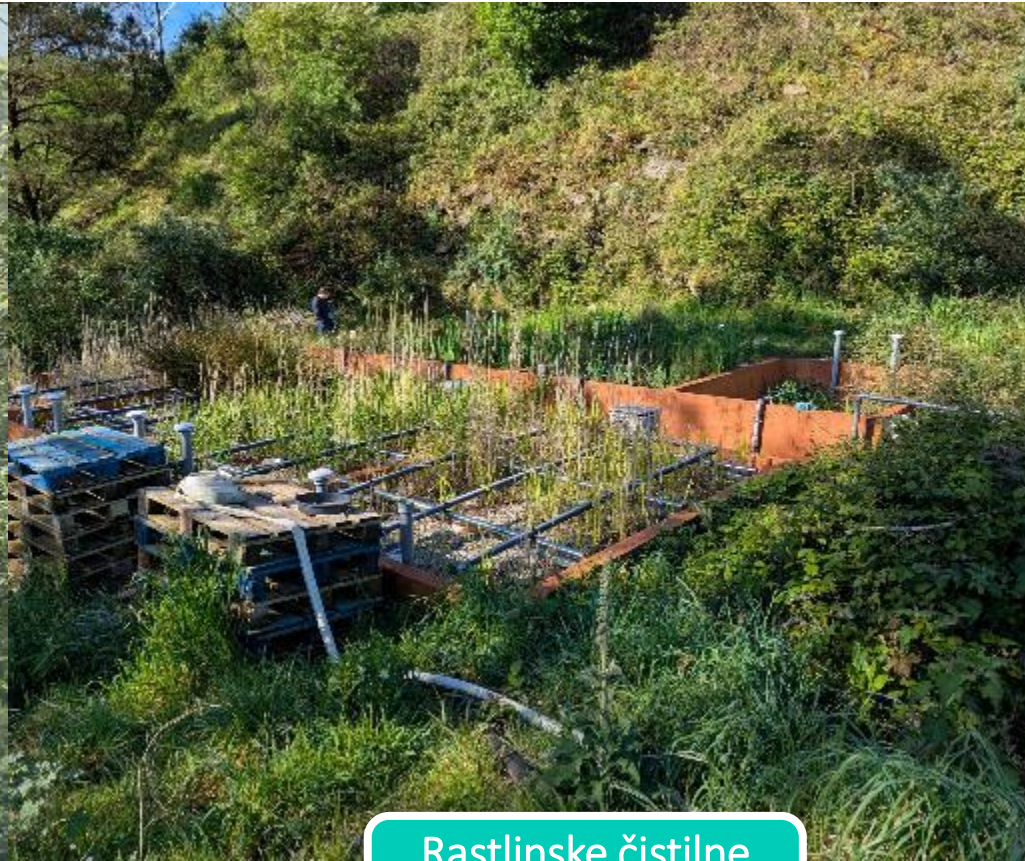
Preprojektom

Biotechnosoils

Plavajoči otoki

Rastlinske čistilne
naprave

Plavajoči otoki za čiščenje izcedne vode

- **TEZA:** Plavajoči otoki (PO) bodo povečali biološko aktivnost in zmanjšali obremenitve z onesnaževali.

Uporabljen material

Reciklirani materiali z odlagališča:

- plavajoče strukture (stiropor)
- sidranje (vrvi, mreže, ribje pasti)

Ponovna uporaba

Trajnost

Mešanico različnih materialov je bistveno težje ustrezno reciklirati kot platforme, izdelane iz enega samega materiala.

Rastline

- Vlagoljubne rastline (Phragmites australis, Iris pseudacorus, Carex, Typha latifolia, Phalaris arundinacea, Juncus effusus)
- Lokalne vrste (npr. Agrostis stolonifera, Crocosmia)

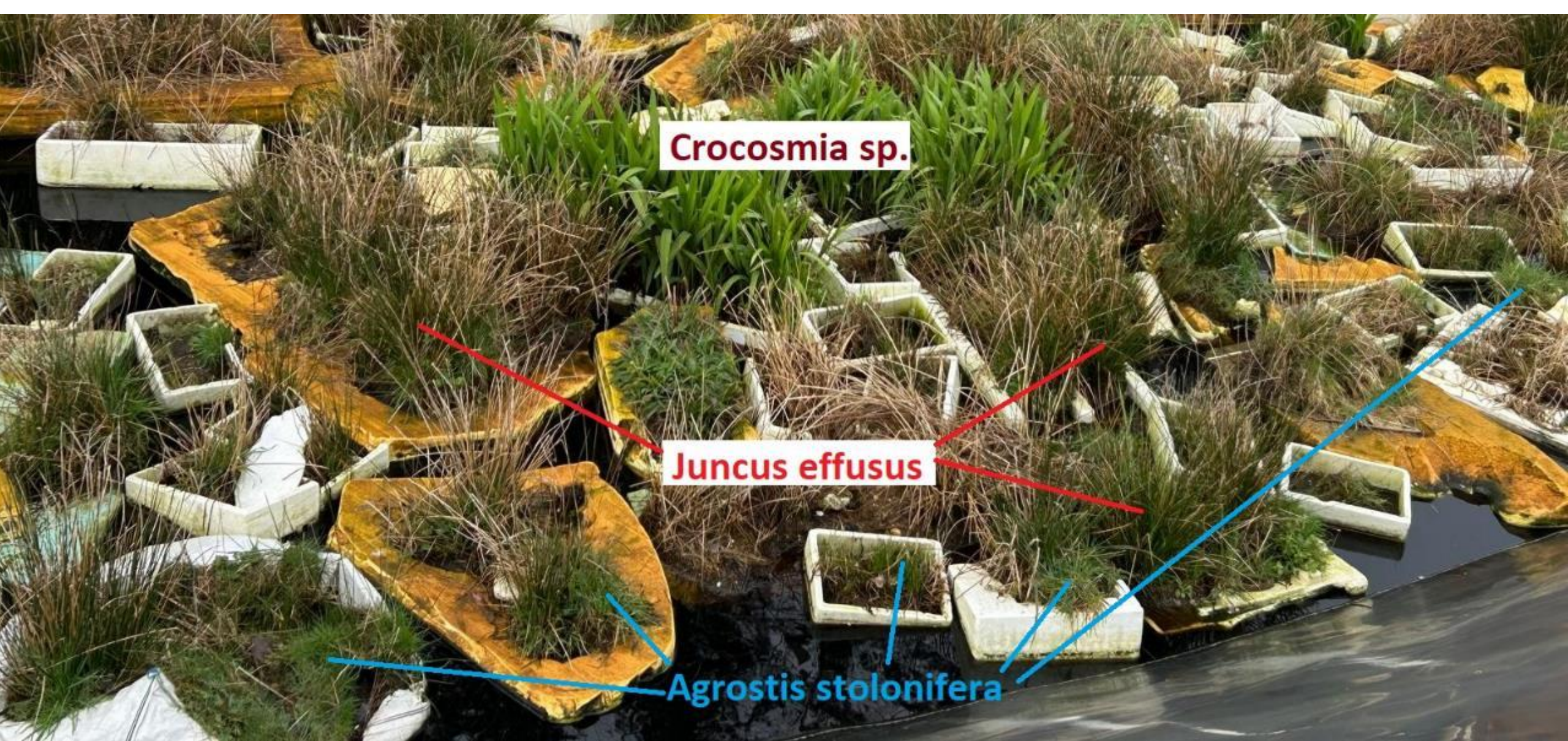

Rastline

Začetek julij 2023

Rastline: faza stresa

Crocosmia sp.

Juncus effusus

Agrostis stolonifera

Trenutno stanje

uporabi: več kot 2 leti

Pokritost: 50%

= 600 m²

Aerirana vertikalna RČN z geopolimerom

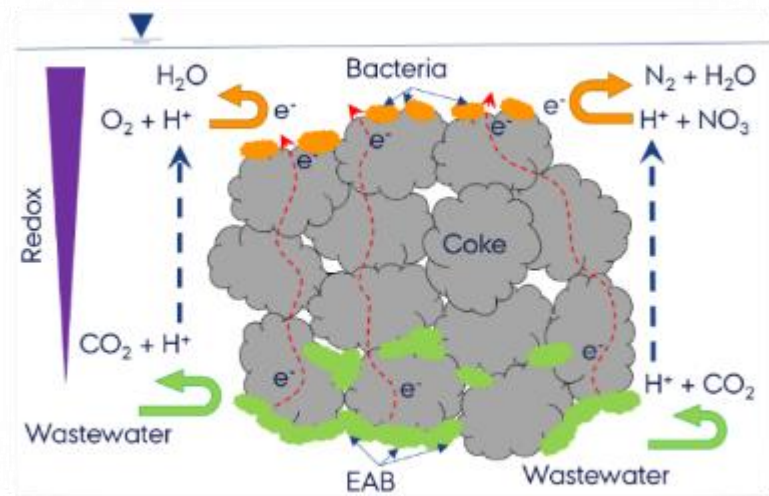
- Proizvodnja geopolimera v laboratoriju
- Različni sistemi vgradnje metakaolina (znotraj in zunaj sistema)

Elektrokonduktivna RČN

Najnovejša tehnologija RČN

Težko dostopen elektrokonduktiven material

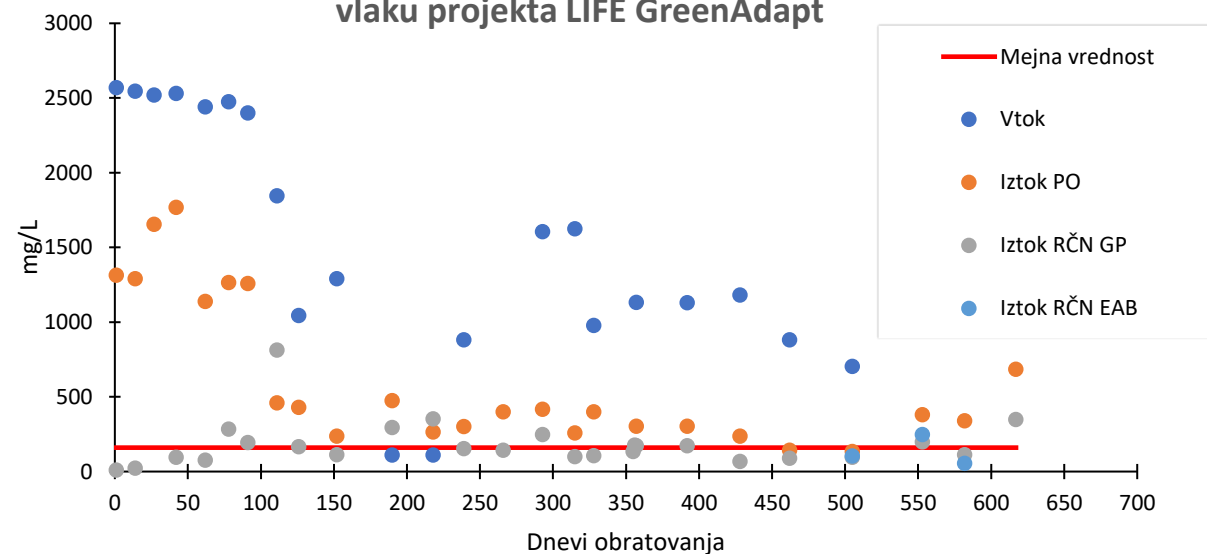

Rezultati učinkovitosti

VTOK - KPK: 1592 mg/L $\pm$ 642 mg/L

IZTOK PO - KPK: 74% $\pm$ 9%

Koncentracije KPK (kemijske potrebe po kisiku) v čistilnem
vlaku projekta LIFE GreenAdapt

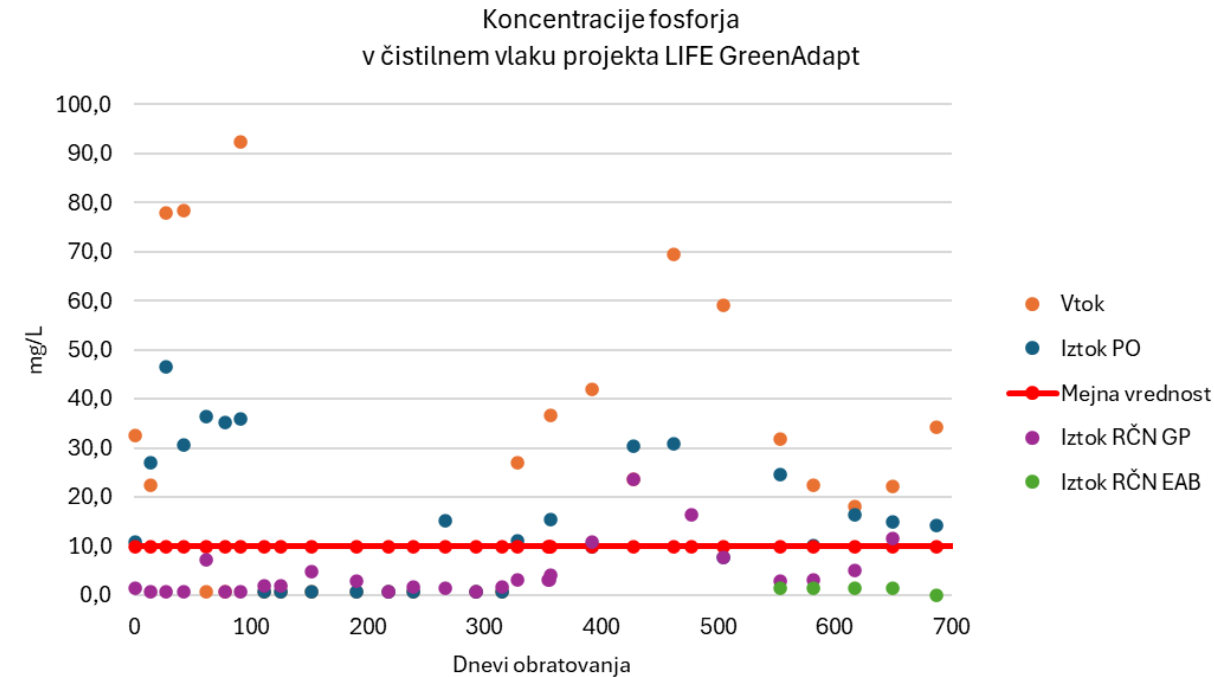
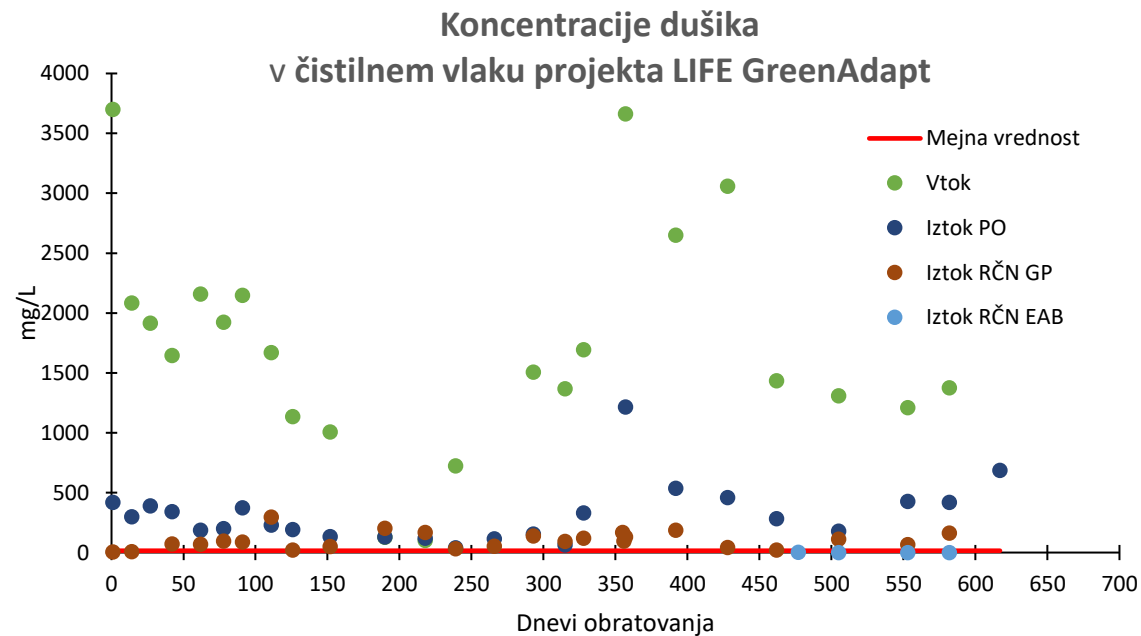
Rezultati učinkovitosti

VTOK - TN: 1503 mg N/L $\pm$ 948 mg N/L

IZTOK PO - TN: 80% $\pm$ 10%

VTOK - PO₄³⁻ (mg/L): 27 mg/L $\pm$ 27 mg/L

IZTOK PO - PO₄³⁻: 42% $\pm$ 30%

Okoljski učinki mokrišča (LCA, LLCA, sLCA)

Cilj: merjenje okoljskih učinkov modro-zelene infrastrukture, s poudarkom na čistilnih mokriščih.

Metodologija: LCA po ISO 14040/44, metoda ReCiPe, programska oprema SimaPro.

2 scenarija:

- ☐ Scenarij 1: pred projektom LIFE Green Adapt: brez mokrišč / konvencionalno upravljanje odpadnih voda.
- ☐ Scenarij 2: Projekt LIFE Green Adapt: Mokrišča kot dopolnilni sistem (NBS).

Glavne prednosti sistema

- ✓ **Stroškovno učinkovita tehnologija**
- ✓ **Enostaven sistem (za namestitev)**
- ✓ **Prilagodljiv in robusten sistem**
- ✓ **Minimalno vzdrževanje**

Področja uporabe PO

- Zadrževalniki padavinskih voda,
- Sekundarnih odpadnih vodah,
- Odpadnih vodah rudarskih in rafinerijskih obratov,
- Odpadnih vodah mesnopredelovalne industrije, perutnine in živinoreje
- Jezerih, rekah, vodnih zadrževalnikih
- Kmetijstvu in akvakulturnem okolju

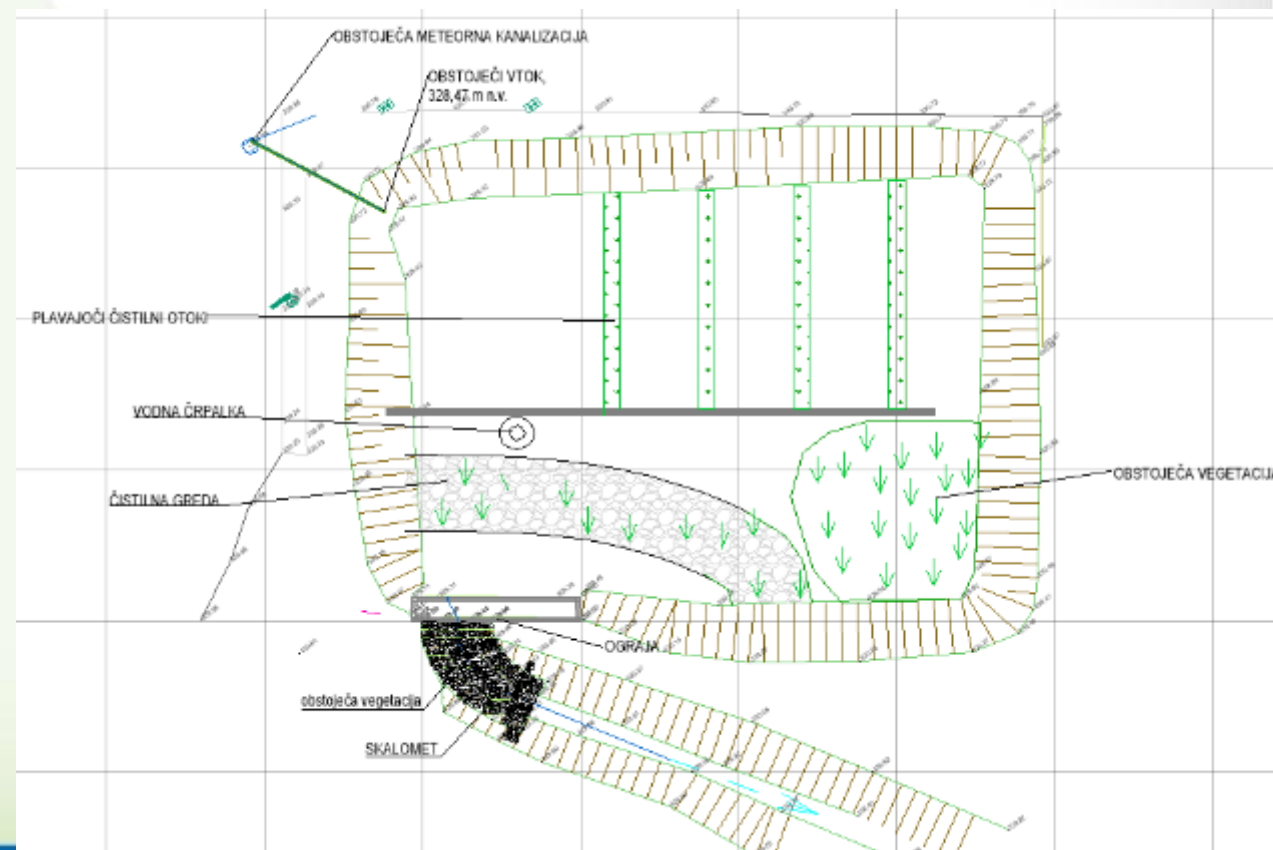
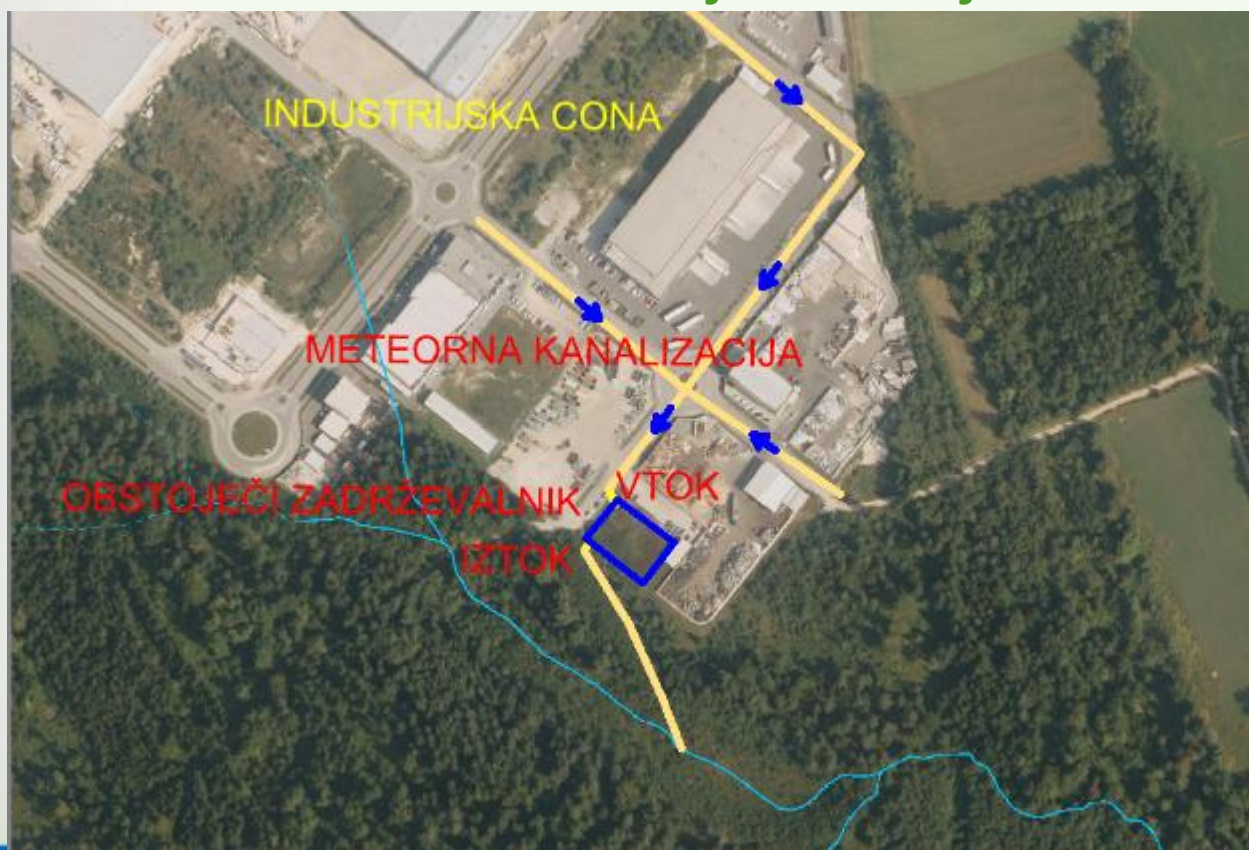
RAZLIČNA NAMENSKA ČISTILNA MOKRIŠČA

Sonaravna ureditev zadrževalnika padavinskih voda

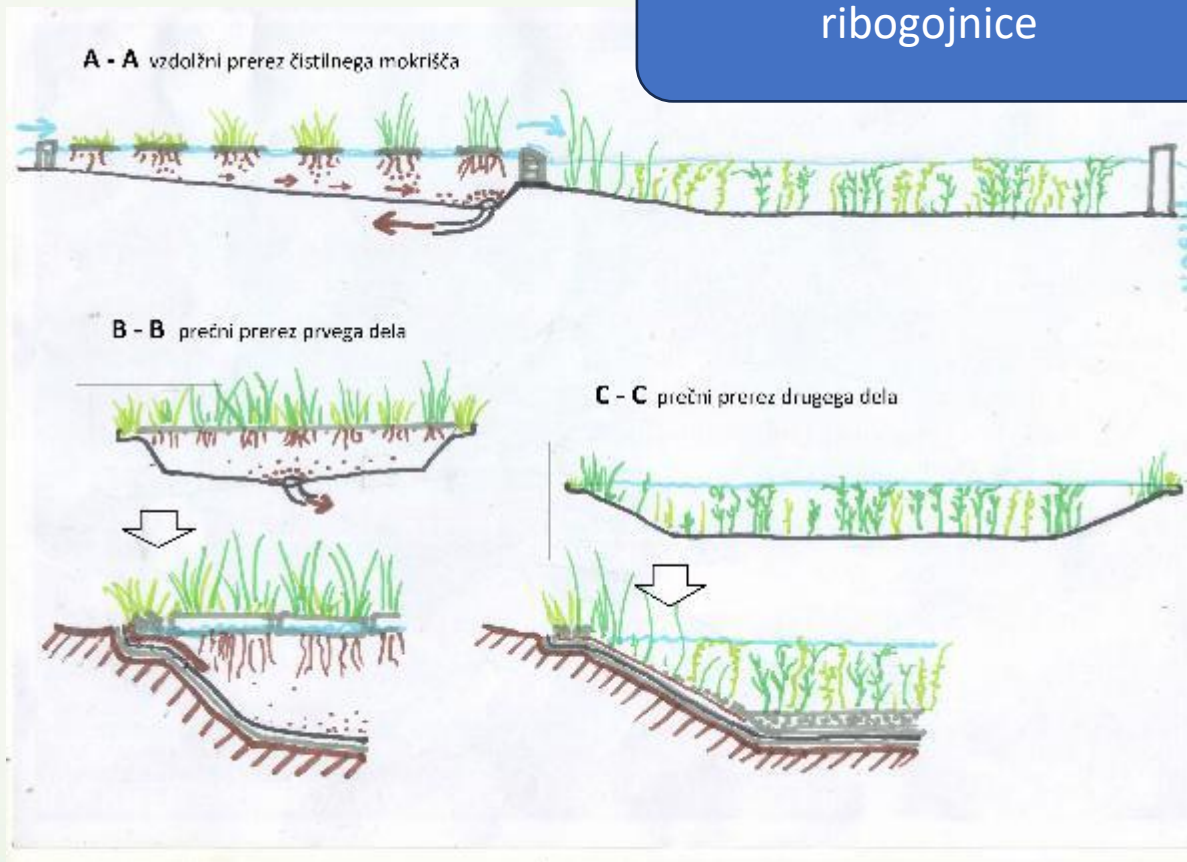
- Voda iz zadrževalnika se steka v Natura 2000
- Potrebna sanacija za večjo učinkovitost sistema

Cilj: zaščita Natura 2000

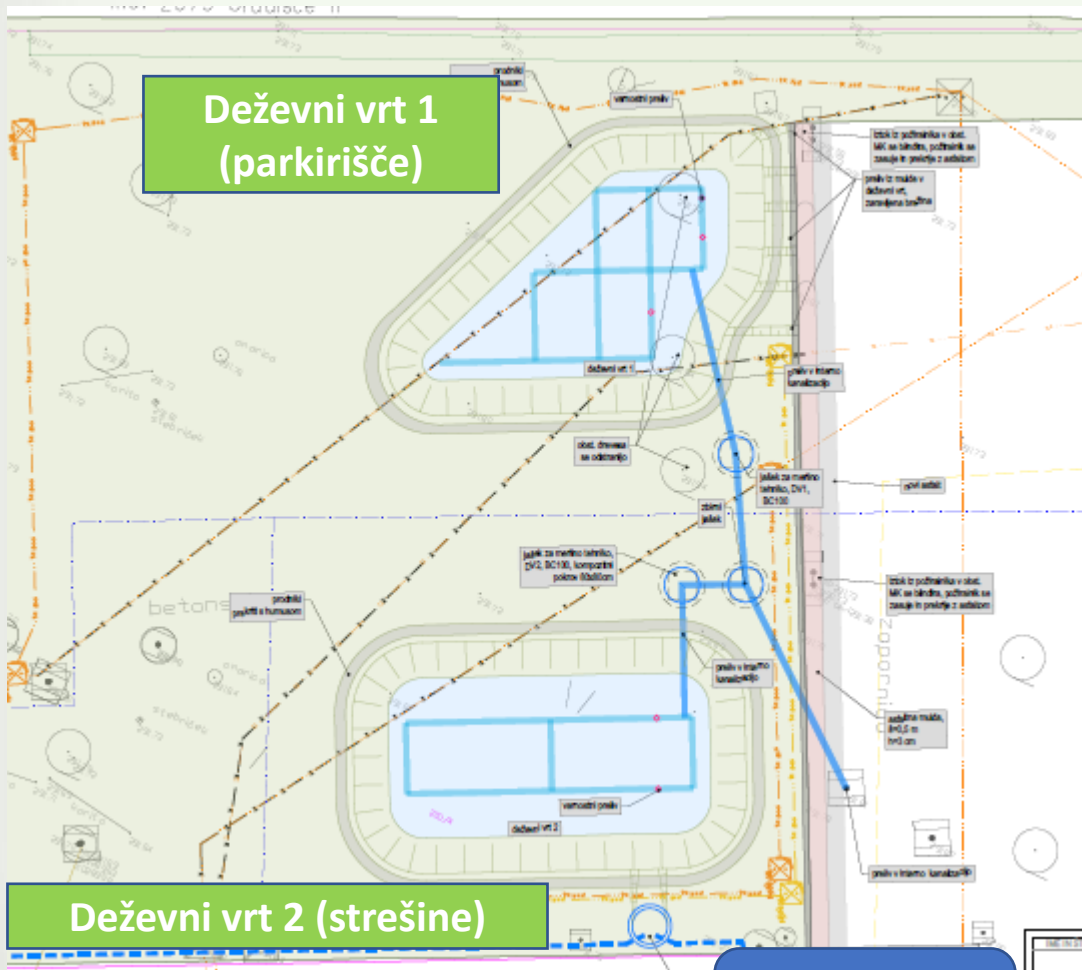

ČM z namenom varovanja vodnih virov

Čiščenje odpadne vode iz
ribogojnice

Deževni vrt

Razbremenjevanje kanalizacijskega sistema

- Pilotna predstavitev sistemov
- Prenos znanja

Čiščenje

Biodiverzitatea

Zadrževanje

Omilitveni ukrepi pri novogradnjah

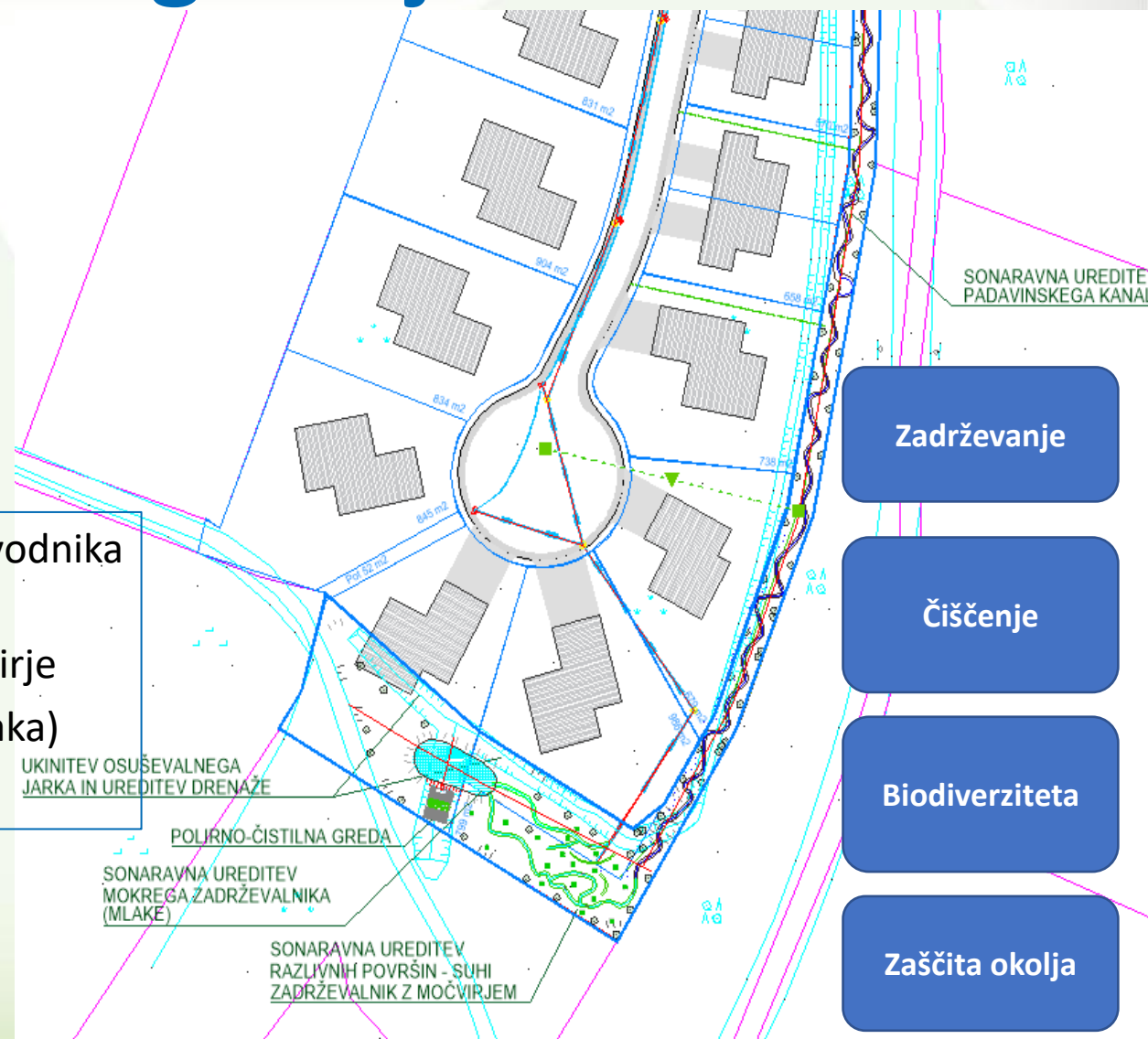
Večnamenski sistem odvodnje
meteorne vode iz stanovanjskega
območja

Zaščita naravnega rezervata glinokopnih
bajerjev (Natura 2000).

- Sonaravna ureditev odvodnika padavinskih voda
- Mokrotni travnik, močvirje
- Mokri zadrževalnik (mlaka)
- Polirno-čistilna greda

Zadrževanje

Čiščenje

Biodiverziteta

Zaščita okolja

Izcedne vode izpustov živine

- Sonaravno urejen izpust za živino
- Podlaga iz lesnih sekancev
- Odvajanje vode
- Shranjevanje vode v laguni brez iztoka
  - Uporaba vode in hranil: zalivanje travnikov
  - Ustvarimo vodni habitat (mlaka, mokrišče)

- Bolj kvaliteten živalski gnoj
- Manj obremenjena izcedna voda
- Brez ogrožanja kakovosti vode

Grajeni ekosistemi

- Sonaravni sistemi za zmanjševanje razpršenih obremenitev iz kmetijstva
- Visoko odstranjevanje organskih snovi

Zaključki

- Trend podnebnih sprememb nam tudi že v Sloveniji streže z različnimi oblikami vodne krize
- Uvedba sonaravnih rešitev podpira cilje EU, kar bo v prihodnje postalo standard pri prostorskih posegih
- NBS so enostavne rešitve, so stroškovno učinkovit in dolgoročno vzdržen pristop
- NBS so večnamenske, ne poskrbijo zgolj za izboljšanje kakovosti vode, temveč opravljajo več funkcij na istem prostoru

Hvala za vašo pozornost!

ursa@limnos.si

